

حقوق تجارت

۲- دفتر کل

دفتر کل بطوریکه در ماده ۸ قانون تجارت بیان شده است عبارت از دفتری است که تاجر باید کلیه معاملات را لااقل هفته یکمرتبه از دفتر روز نامه استخراج و انواع مختلفه آنرا تشخیص و جدا کرده بر نوعی را در صفحه مخصوص در آن دفتر بطور خلاصه ثبت کند.

دفتر مزبور در واقع دفتر روز نامه طبقه بندی شده بیش نیست باین معنی که اقلام مربوطه در دفتر روز نامه تفکیک شده و هر یک در تحت اسم مربوطه خود در صفحه خاصی در دفتر کل ثبت میشود - بدیهی است بطوریکه در قانون نیز بیش بینی شده شرح تفصیلی هر یک از اقلام در دفتر کل ثبت نمیگردد و محتویات دفتر روز نامه بطور خلاصه بد دفتر کل نقل میشود .

از نقطه نظر سهولت و نظم و ترتیب کلیه چیز هائیکه در دفتر روز نامه وارد میشود تحت شماره است و شماره مزبور در دفتر کل نیز قید میگردد که در صورت ضرورت بتوان به آسانی رقم مندرج در دفتر کل را با مراجعه به شماره آن در دفتر روز نامه پیدا نمود و بالعکس .

هر چند بطور معمول اغلب تجار و شرکتهای تجاری واردات دفتر روز نامه را مرتباً روز بروز بدفاتر مربوطه نقل مینمایند و در آخر هر روز دفاتر خود را مینمایند ولی عمل مزبور قانوناً ضرورتی ندارد و اگر در ظرف هفته انجام شود کاملاً در فرجه قانونی خواهد بود - در هر صورت انتقال مزبور از هفته نباید تجاوز کند چه قانون صراحت دارد باینکه لااقل هر هفته یکمرتبه انتقال از دفتر روز نامه بد دفتر کل باید بعمل آید .

دفتر کل قاعده باستون مدیون و دائن و تفاضل خط

کشی و تنظیم میگردد طبق نمونه (۱) و نظر باین که هر محاسبه تحت عنوان خاصی در دفتر مزبور ثبت میشود تشخیص چگونگی هر حسابی بسهولت صورت میگیرد زیرا بمجرد مراجعه بد دفتر مزبور در ستون تفاضل کیفیت حساب مزبور نوشته و وارد است و علامت «م» یا «د» مدیون یا دائن بودن آنرا معین مینماید حال آنکه تشخیص این امر در دفتر روز نامه غیر ممکن است و بهین مناسبت در مواقع استناد بدفاتر تجاری فقط دفتر کل مورد حاجت است و دفتر روز نامه امارة تأییدی بر مندرجات دفتر کل است و هر گاه مطلبی در دفتر کل و روز نامه تحت شماره هائی که در هر دو دفتر ثبت شده وارد باشد تردید بر صحت آن مشکل است مگر آنکه اوضاع ظاهری دفاتر مزبور

خلاف آنرا برساند .

نظر باینکه قانون ذکری از دفتر جنسی نکرده است با آنکه تجار و شرکتهای اغلب دفاتر جنسی نگاه می- دارند ممکن است ستون بندی دفتر کل بنحوی ترتیب داده شود که احتیاجی بد دفتر جنسی علیحده نباشد کما اینکه بعضی از تجار که بیشتر معاملات جنسی دارند این عمل را نموده اند در اینصورت علاوه بر ستون مدیون و دائن و تفاضل ستون تعداد خرید و فروش و موجودی نیز بر آن افزوده میشود و برای آنکه صفحات دفتر مزبور از حد معمولی تجاوز نکنند اغلب جمع بین عناوین ستونها می- شود لکن بطور کلی این قبیل دفاتر کمتر تهیه میشوند طبق نمونه (۲)

نمونه (۱)
دفتر کل

دفتر کل تجارخانه یا شرکت سال ۱۳

صفحه

حساب آقای الف

تاریخ	شماره صفحه روزنامه	شرح	مدیون		دائن		مدیون یا دائن
			ریال	دینار	ریال	دینار	

نمونه (۲)
دفتر کل

دفتر کل تجارخانه یا شرکت سال ۱۳

صفحه

نوع جنس
حساب آقای

مدیون یا دائن	تفاضل موجودی				دائن				مدیون				شرح	شماره صفحه دفتر روزنامه	تاریخ
	مقدار		قیمت		مقدار		قیمت		مقدار		قیمت				
	ریال	تین	ریال	تین	ریال	تین	ریال	تین	ریال	تین	ریال	تین			